

DŮM ČP. 23, 24

Oba domy byly původně přízemní, dům čp. 24 byl přestavěn r. 1925.

DŮM ČP. 25

(chráněný památkový objekt)

Renesanční dům ze druhé pol. 16. st. s klasicistní úpravou. Průjezd je zaklenut valenou klenbou s lunetami. Renesanční jádro je tvořeno čtvercovým dvorem, okolo něhož je ze dvou stran jednopatrová arkáda.

DŮM ČP. 26

Historie tohoto domu sahá až do 16. století.

DŮM ČP. 27

(chráněný památkový objekt)

Dnes Městské muzeum Počátky. Dům má renesanční jádro, jeho historie je známa od 2. pol. 16. st. Dům je přístupný veřejnosti, návštěvníky zaujme nejen svou rozlohou, sklepením, ale i dvorkem s arkádami a balkonem. V tomto domě se narodil Zachariáš Hirschel Jelínek, kazatel Jednoty bratrské, působil v cizině.

DŮM ČP. 28

Býval zde hostinec zvaný U Rajchlů, U Kholerů, U Zlatého jelena – tento vývěsní štít je v expozici muzea.

DŮM ČP. 29

Tento dům je součástí hrazeného města. Smutný dům pamatuje lepší časy, v polovině 17. st. byl v majetku městského hejtmána Jiřího řečeného Provazník (provozoval provaznické řemeslo). Bývala zde cukrárna i oficína (ve filmu Postřižiny).

DŮM ČP. 30

(chráněný památkový objekt)

V tomto domě bývala stará pošta. Dostavítek přepravující K. H. Borovského do Brixenu zde přepřahal koně. Na domě je pamětní deska. Dům je v jádře renesanční s barokní fasádou.

DŮM ČP. 31

Lékárna – v tomto domě ji založil roku 1893 lékárník Karel Štastný. Býval zde lékárníkem také Josef Pancíř, přítel Otokara Březiny.

DŮM ČP. 32

Dům přestavěný v 2. pol. 19. st. Sídliště zde Okresní záložna hospodářská.

DŮM ČP. 33

Hotel Modrá hvězda, přestavěný do dnešní podoby začátkem 20. st. Je také „slavným hercem“ Postřižin – světská sláva...

DŮM ČP. 34

Hlásnice na kostele sv. Jana Křtitele, vznikla až po přestavbě věže v r. 1821.

DŮM ČP. 35

Dům v uličce Na Hradbách býval dříve šatlavou, tedy vězením. V Počátkách také býval okresní soud.

DŮM ČP. 36

Tento dům býval původně hradební baštou.

KAPLE SV. ANNY

(chráněný památkový objekt)

Raně barokní stavba z r. 1694, r. 1821 vyhořela a její přestavba je z roku 1834. Osmiboká budova je uvnitř elipsovité, zaklenutá elipsovitou kupolí. Kapli zdobí reliéf sv. Anny, který je empírový z 1. poloviny 19. st.

DŮM ČP. 224

(chráněný památkový objekt)

Rodný dům Otokara Březiny z roku 1821 na Štítného náměstí. Zde se básník narodil a prožil dětství i dospívání. Dům po smrti svých rodičů prodal. Po básníkovi je pojmenovaná celá ulice i škola.

DŮM ČP. 87

(chráněný památkový objekt)

Záložna počátecká, dnes budova pošty, byla postavena v r. 1892. Záložna zde poskytla prostory pro muzeum.

DŮM ČP. 49

(chráněný památkový objekt)

Tento dům je ukázkou secesní architektury v Počátkách. Postavil jej Ladislav Novotný podle plánu architekta Hübschmanna. Dům je zdoben dekorativním hrázděním a freskovou malbou. Býval zde okresní úřad pro zprostředkování práce.

DŮM ČP. 340

Také tento dům je dílem architekta Antonína Hübschmanna a stavitel Ladislava Novotného.

MĚSTSKÁ PAMÁTKOVÁ ZÓNA POČÁTKY

Počátky jsou od roku 1989 městskou památkovou zónou, kterou tvoří Palackého náměstí s přilehlou Horní ulicí. V 17. st. dostalo město přívlastek „starožitné“ od svého rodáka, historika Tomáše Pešiny z Čechorodu. Pohlédme tedy na starožitnosti tohoto města.

KOSTEL SV. JANA KŘTITELE

Je připomínán již v r. 1273. Několikrát vyhořel a dodnes se zachoval v barokní úpravě. Na titulní straně je obraz Počátek před rokem 1821. Kostel má obdélníkový půdorys se širokou a vysokou střední lodí, k níž přiléhá pět menších kaplí navzájem propojených. Presbytář je trojboce uzavřený s hranolovitou věží.

VĚŽ

Je dominantou města a lze předpokládat, že její historie sahá do stejného období jako stáří kostela. Z dobových pramenů víme, že věž byla z větší části dřevěná, proto musela být po požáru r. 1653 celá nově vystavěna. Po této úpravě byly roku 1697 na věž vyzvednuty nové zvony. Z této doby je také známo, že ve věži byl byt hlásného, zvaného „vartýř ohňů vycházejících“. V roce 1821 shořelo v Počátkách 202 domů včetně kostela s věží. Věž byla znovu přestavěna r. 1824 do dnešní podoby. Z této empírové úpravy má charakteristickou přílbu a nově i ochoz. Věž je přístupná pro veřejnost (duben-září).

SOUSOŠÍ SV. JANA NEPOMUCKÉHO

(chráněný památkový objekt)

Od Františka Bauguta z let 1717-1720. Je nejhezčím projevem barokního sochařství na okrese Pelhřimov. Na stěnách trojbokého pilíře jsou vysoké reliéfy P. Marie Svatohorské, sv. Františka Xaverského a sv. Ignáce. Na římse, podepřené konzolami, stojí sochy sv. Josefa, sv. Jana Křtitele a sv. Prokopa. Pilíř nad římsoou pokračuje a je vyzdoben v horní části reliéfy Svatojánské legendy: Svržení sv. Jana z mostu, Zpověď královnina, Umučení sv. Jana Nepomuckého pochodněmi. Nad římsoou sedí tři andělé. Sousoší vrcholí sv. Janem Nepomuckým.

DŮM ČP. 1 – RADNICE

(chráněný památkový objekt)

Dům je raně barokní ze 17. st., v nádvoří najdeme renesanční portál (dat. 1603) a gotický lomený oblouk. Jeho podobu můžeme také porovnat s obrazem před r. 1821 z titulního listu. Průjezd je křížově klenutý, přízemní místnosti mají valenou klenbu s pasy.

DŮM ČP. 2 – FARA

(chráněný památkový objekt)

Dvoukřídlá budova krčící se v koutě náměstí. Tato barokní stavba tvoří celek s kostelem. Farní komplex je nejlépe vidět od jihu. V průjezdu je valená klenba s lunetami. Nádvoří fasáda je pětiosá, západní dvouosá, východní tříosá, průčelí do náměstí je jednoosé, půlkruhový vjezd má čtyři niky.

DŮM ČP. 3

Jednopatrový dům, přestavěný v r. 1927 (bývalá drogerie).

DŮM ČP. 4

V prvním poschodí byla v r. 1870 umístěna telegrafní stanice. Bývala zde také hospodářská záložna.

DŮM ČP. 5

Tento dům se dříve nazýval „Horní dům“. V druhé pol. 19. st. byl pronajat pro měšťanskou školu chlapeckou, kterou navštěvoval básník Otokar Březina. Pozdější majitel Hospodářské družstvo dům značně přestavělo, kachlíkovou úpravu utrpěl dům až v r. 1939.

DŮM ČP. 6

(chráněný památkový objekt)

V domě bývala v 16. a 17. století radnice. Renesanční úprava fasády je z druhé poloviny 18. st. Dům má jedno pole loubí do náměstí a liché patro. Nad vchodem je znak (hřeblo – sladovnické označení) s datací (1567) a zlatá písmena W. K. (Václav Komárek).

DŮM ČP. 7, 8

Dnes je v majetku města, je zde Kulturní zařízení města Počátky, kino, knihovna. Býval zde pivovar právovárečného měšťanstva (založen r. 1629), později kino. Vedle hlavní budovy pivovaru bydlel sládek. Ještě před výstavbou školy se tu také učivalo.

DŮM ČP. 9

(chráněný památkový objekt)

Původně renesanční dům, zmiňovaný poprvé r. 1560, v průjezdu najdeme klenák s letopočtem 1701, dnešní vzhled je výsledkem přestavby z druhé pol. 19. století.

DŮM ČP. 10

Dvoupatrový dům, bývalý hostinec a také berní úřad. V domě jsou rozsáhlé sklepy.

DŮM ČP. 11

V tomto domě bydlela v mládí matka Karla Havlíčka Borovského Josefa Dvořáková.

DŮM ČP. 12

(chráněný památkový objekt)

Malebný secesní dům, charakteristický pro panorama náměstí. Vstupní chodba je valeně klenutá do pasů, s lunetami a mělkými nikami. Býval to obchodní dům.

DŮM ČP. 13

Ještě před výstavbou vlastní budovy zde měla svou první úřadovnu Záložna počátecká. V zadním traktu budovy cvičila Tělocvičná jednota Sokol. Dům byl také v majetku rodiny Petroffů.

DŮM ČP. 14

(chráněný památkový objekt)

V jádře renesanční dům s úpravou fasády z 2. pol. 18. století. Přízemní síň je křížově klenutá. Krátce zde byl městský úřad a také

čestnická stanice. U tohoto domu je kamenné sedátko – pranýř s datováním 1719. Dům je majetkem města.

DŮM ČP. 15

(chráněný památkový objekt)

Dům zdobí luisezní fasáda z konce 18. století, v jádru je renesanční. V mázhausu, který má valenou klenbu a pětiboké lunety, je uveden seznam majitelů od r. 1516.

DŮM ČP. 16, 17

Oba domy jsou objekty památkového zájmu. Sahají jako téměř všechny domy až k hradbám, které jsou součástí jejich zadních traktů.

DŮM ČP. 18

(chráněný památkový objekt)

Jednopatrový dům, v letech 1560 – 1585 zde bydlel Jan Straněnský (řečený Johanes) podle něho se zde říkalo „u Johanesů“. Dům je z 1. pol. 16. století, je zde nejlépe dochovaný mázhaus. V 19. století tu bývala lékárna, hostinec i berní úřad.

DŮM ČP. 19

Přízemní dům, v zadní části jednopatrový. Bývala zde první lékárna, později úřadovna okresní nemocenské pojišťovny.

DŮM ČP. 20

Jednopatrový dům, přestavěný a zvýšený o jedno patro v r. 1923.

DŮM ČP. 21

V tomto domě sídlil městský úřad a stále je v majetku obce. Na domě je alianční znak pánů z Hradce z počátku 17. st., pod znakem je pamětní deska počáteckého rodáka Tomáše Pešiny z Čechorodu.

DŮM ČP. 22

Jednopatrový dům, částečně patrový, tímto domem je nešťastně zastavěna budova děkanství. Dříve tu bývala děkanská zahrádka.